
LEIÐBEININGAR VEGNA

LEIÐBEINANDI RAMMA FYRIR AFREKSSTEFNUR

Inngangur

Að mörgu er að hyggja við stefnumótun og gerð afreksstefnu fyrir sérsambönd ÍSÍ. Afreksstefnan er í raun leiðin að langtímamarkmiðum sérsambands og tekur á þeim þáttum sem snúa að afreksstarfi í viðkomandi íþróttagrein. Þau geta verið jafnmisjöfn og sérsamböndin eru mörg.

Stefnan ákvarðar þá leið sem sérsambandið og aðilar þess vill starfa eftir og hvernig nýta á auðlindir sambandsins til að ná settum markmiðum. Með auðlindum er jafnt átt við fjármuni, aðstöðu, búnað og mannauð viðkomandi íþróttagreinar. Í upphafi má segja að stefnan sé oftast einföld og umfang hennar ræðst mikið af umfangi og stærð viðkomandi sérsambands. Ef sérsambandið er með margar ólíkar íþróttagreinar innan sinna vébanda er eðlilegt að umfang stefnunnar sé meira en hjá þeim samböndum þar sem um afmarkaðra íþróttastarf er að ræða.

Framkvæmdastjórn ÍSÍ hefur gefið út leiðbeinandi ramma varðandi afreksstefnur og er þar verið að fjalla um hvaða þætti á að fjalla um í afreksstefnunum. Í þessum leiðbeiningum er ætlunin að fara dýpra í hvern þátt rammans.

Almenn atriði

Nauðsynlegt er að fjalla um almenn atriði í stefnunni og gefa þannig innsýn í umfang starfsins og þá vinnu sem unnin hefur verið í tengslum við stefnuna. Er stefnan ný eða unnin upp úr fyrri stefnum, hvenær varð stefnan fyrst til og þá hvenær og hvernig hefur hún verið endurskoðuð. Hverjir hafa komið að þeirri vinnu, er það í höndum stjórnar sambandsins eða hafa útvaldir aðilar unnið þá vinnu? Hafa hópar verið kallaðir til vegna þessa eða hefur verið boðað til vinnufundar um stefnuna? Fær stefnan umræðu á formannafundum eða þingum sambandsins og hverjir samþykkja hana?

Hvaða tímabil er skilgreint í stefnunni, hverjir bera ábyrgð á framkvæmd hennar í heild eða hverjum hluta hennar og hvaða einstaklingar eða nefndir tengjast þessum þáttum? Hvert er hlutverk sérsambands og annarra eininga í framfylgd stefnunnar?

Það er mikilvægt að stefnan sé ekki eingöngu áætlun sérsambandsins heldur á hún að ná utan um afreksstarfið í viðkomandi íþróttagrein og skilgreina hlutverk íþróttafélaga og deilda í þeirri vinnu.

Almenn þátttaka í íþróttinni og hæfileikamótun

Mikilvægt er að upplýsa um það umhverfi sem afreksíþróttirnar búa við og má þar m.a. nefna núverandi stöðu varðandi þátttöku og þann grunn sem er fyrir hendi varðandi fjölda iðkenda og félaga/deilda sem og útbreiðslu íþróttagreinar á landsvísu. Ef greinin er fámenn er ljóst að til framtíðar þarf að fjölga iðkendum til að skapa grundvöll fyrir frekara afreksstarfi. Jafnframt er nauðsynlegt að skilgreina hvenær einstaklingar byrja að tengjast sérsambandinu og taka þátt

í afreksstarfi á vegum sambandsins. Aldursviðmið þurfa þannig að vera skilgreind og þurfa þau einnig að tengjast áherslum í starfi félaga/deilda.

Til að efla enn frekar afreksstarfið er nauðsynlegt að fylgjast með þeim efnivið sem er fyrir hendi og hæfileikamótun sambandsins er hluti af því að horfa til framtíðar. Hvernig er slíkum málum háttað hjá sambandinu? Eru settar einhverjar kröfur á ástundun og æfingamagn í viðkomandi grein, s.s. eru þeir sem eru að taka þátt í hæfileikamótun eða eru í skilgreindum hópum sérsambands bundnir kröfum frá sambandinu og hverjar eru þá þessar kröfur?

Til að geta metið árangur þessara þátta er nauðsynlegt að greina stöðuna og setja tímasett skammtíma- og langtímamarkmið sem hægt er að vinna að.

Þjálfarar

Þjálfarar og þjálfun íþróttamanna er án efa einn mikilvægast þáttur afreksstarfsins. Mikilvægt er að í afreksstefnum sé fjallað um leiðir til að efla hæfni, getu og menntunarstig þeirra sem koma að afreksþjálfun. Þar er ekki verið að fjalla um grunnmenntun þjálfara í viðkomandi íþróttgrein, heldur hvernig á að tryggja að þeir sem þjálfu afrekshópa séu í stöðugri endurmenntun og fylgist með því sem á sér stað í þróun þjálfunarpátta í viðkomandi íþróttgrein.

Setur sérsambandið kröfur á þá sem sjá um afreksþjálfun hjá sambandinu og jafnvel hjá íþróttafélögum og deildum? Hverjar eru þær kröfur?

Til að geta metið árangur þessara þátta er nauðsynlegt að greina stöðuna og setja tímasett skammtíma- og langtímamarkmið sem hægt er að vinna að.

Aðstaða

Aðstaða skiptir máli í afreksstarfi. Hvernig er staða þeirra mála í viðkomandi íþróttgrein varðandi afreksíþróttir? Er þá ekki verið að horfa til grunnaðstöðu fyrir íþróttgreinina heldur aðrar kröfur eins og að geta æft og keppt í aðstöðu sem er sambærileg við keppnisaðstöðu á stórmótum.

Jafnframt þarf að velta upp hvernig aðgengi er að æfingaaðstöðu fyrir afreksþjálfun og hópa sérsambands o.s.frv.

Til að geta metið árangur þessara þátta er nauðsynlegt að greina stöðuna og setja tímasett skammtíma- og langtímamarkmið sem hægt er að vinna að. Jafnframt þarf eflaust að horfa til þess að aðstöðumál er oftast á herðum sveitarfélaga og hugsanlega þarf að horfa á leiðir að þeim markmiðum sem þarfnast aðkomu aðila utan íþróttahreyfingarinnar.

Fagteymi

Þáttur fagteymis í afreksíþróttastarfi er alltaf að aukast. Með orðinu fagteymi er átt við fagfólk menntað á sviði heilbrigðisfræða, sem og aðra sérhæfðra sérfræðinga á sviði íþrótt- og lífeðlisfræða sem geta bætt það umhverfi sem afreksíþróttafólk er í.

Nauðsynlegt er að viðkomandi sérsamband skilgreini þörfina í íþróttinni, hvernig vinnulag er varðandi þessa þætti, s.s. aðgengi að skilgreindum aðilum og þá vinnu sem ætlast er til að þessi hópur skili inn í afreksstarf sambandsins.

Líkt og með aðra þætti í stefnunni er nauðsynlegt að greina stöðuna og þörfina og setja tímasett skammtíma- og langtímamarkmið sem hægt er að vinna að.

Fjármögnun

Afreksíþróttir geta verið kostnaðarsamar og eru fjármál sambandins oft mikilvægasti þátturinn í afreksstarfinu. Geta sambandsins til að sinna ákveðnum áherslum og taka þátt í viðburðum ræðst af þeim fjármunum sem eru til staðar. Á sérsambandsþingum er fjárhagsáætlun samþykkt sem stjórn viðkomandi sérsambands ber að vinna eftir. Í þeirri áætlun eru settir rammar um það fjármagn sem ætlunin er að nýta í einstaka þætti á fyrirbyggjandi ári. Í afreksstefnum er æskileg að vísað sé til samþykktar sérsambandsþings varðandi fjárhagsleg atriði sem tengjast stefnunni, frekar en að tilgreina fjárhagslega þætti sem geta tekið breytingum hjá stjórn.

Rammar sem ákveðnir eru varðandi kostnaðarhlutdeild einstaklinga eða félaga og aðrar samþykktir frá sérsambandsþingi er samt æskilegt að tilgreina í stefnunni. Þá er æskilegt að fjalla um hvernig þessi áætlanagerð á sér stað, þ.e. er hún í höndum landsliðsnefndar eða stjórnar viðkomandi sambands og fyrir hvaða dagsetningar skulu áætlanir og upplýsingar um þátttöku í viðburðum liggja fyrir og kynntar innan hreyfingarinnar.

Nauðsynlegt er að greina stöðuna og hvernig fjármögnun afreksstarfsins tengist öðrum þeim þáttum sem verið er að vinna að hjá viðkomandi sambandi. Eins þarf að setja tímasett skammtíma- og langtímamarkmið sem hægt er að vinna að varðandi þennan málaflokk.

Að lokum

Þótt að leiðbeinandi rammi fyrir afreksstefnur sé settur upp eins og staðlað efnisyfirlit er ekki svo að öll sérsambönd þurfi að aðlaga afreksstefnurnar sínar að þeirri uppsetningu. Mikilvægast er að fjallað sé um sem flesta þessara þátta í afreksstefnunni og á þann hátt sem hentar í viðkomandi íþróttagrein. Á það bæði við orðalag og skilgreiningar, enda er stefnan fyrst og fremst hugsuð til notkunar á vegum sérsambands og hjá þeim aðilum sem koma að afreksstarfinu í viðkomandi íþróttagrein, þ.e. félög, deildir, iðkendur, þjálfarar, aðstandendur og aðrir þeir sem stefnan tengist. Þannig er einnig mikilvægt að stefnan sé kynnt fyrir þessum aðilum og þeir viti hvert þeirra hlutverk er í að ná þeim markmiðum sem eru skilgreind.

Til að sátt sé um stefnuna meðal þeirra sem koma að starfinu er nauðsynlegt að fulltrúar félaga og deilda fái að fjalla um stefnuna og þau markmið og leiðir sem þar eru tilgreind. Slíkur vettvangur er sérsambandsþing og/eða formannafundur í viðkomandi íþróttagrein. Stefnan þarf einnig að taka mið af þeirri fjárhagsáætlun sem samþykkt er á sérsambandsþingum og því er mikilvægt að tengja þessa þætti saman, s.s. með samþykkt eða staðfestingu á þingi.

Í dag eiga öll sérsambönd sína heimasíðu og miðla þar upplýsingum um starfið. Allar samþykktar stefnur sérsambands eiga að vera aðgengilegar á slíkri síðu sem og lög og reglugerðir. Jafnframt er óskað eftir því að Afreks- og Ólympíusvið ÍSÍ fái senda stefnuna til staðfestingar og birtingar á heimasíðu sinni, enda gefur sviðið umsögn um stefnuna til stjórnar Afreksjóðs ÍSÍ.

Á Íþróttáþingi ÍSÍ er Stefnuyfirlýsing ÍSÍ um afreksíþróttir jafnan til umræðu en um er að ræða sameiginlega stefnu íþróttahreyfingarinnar í heild sinni. Er æskilegt að stefnur sérsambanda ÍSÍ taki mið af þeim efnispáttum sem þar eru skilgreindir. Geta breytingar á henni haft áhrif á stefnur sérsambanda ÍSÍ, s.s. varðandi skilgreiningar á afreksfólki og viðmiðum.